

7. Az adóalannyá válás folyamata – bejelentkezési módok, adóalany-nyilvántartás, bejelentési kötelezettségek, adózási mód választásának bejelentése

7.1. Bejelentkezés

Adóhatósági nyilvántartásba vétele érdekében az adózó köteles az adóhatósághoz bejelentkezni.

Miért fontos a bejelentkezés?

- Adóköteles tevékenység (meghatározott kivételekkel) csak adószám birtokában folytatható.
- Az adózó költségvetési támogatást csak akkor igényelhet, a túlfizetés kiutalását csak akkor kérheti, ha rendelkezik adóazonosító számmal, illetve adó-visszaigénylést, adó-visszatérítést csak a bejelentkezési, bejelentési kötelezettség teljesítését követően és olyan időszakra érvényesíthet, amely időszakra vonatkozóan adóazonosító számmal rendelkezik.

Az adóazonosító szám gyűjtőfogalom, amely magában foglalja:

- az adószámot,
- a csoportazonosító számot,
- a közösségi adószámot, valamint
- a természetes személy adóazonosító jelét.

Az állami adó- és vámhatóság az adóazonosító számon tartja nyilván az adóalanyokat, és az adózónak – a megfelelő beazonosítás végett – az adóazonosító számát az adózással összefüggő minden iraton fel kell tüntetnie.

Bejelentkezés alatt azt a jogilag szabályozott folyamatot és eljárást értjük, amely jellemzően az adóköteles tevékenységet folytatni kívánó adózó

bejelentésére (kérelmére) indul, és amelynek eredményeként őt az állami adó- és vámhatóság adóalanyként nyilvántartásba veszi.

Az adóhatóság az adószámmal nem rendelkező magánszemélyt az *adóazonosító jelén* – magyar állampolgársággal nem rendelkező magánszemély esetén az állampolgárságát is feltüntetve – tartja nyilván.

Az adóazonosító jel első számjegye mindig a 8-as, ami a magánszemély jelölése. A következő 5 számjegy azon napok száma, amennyi 1867. január 1. és a születési dátumunk között eltelt. A 7., 8., 9. számjegy véletlenszerűen képzett szám, az azonos napon születettek megkülönböztetésére szolgál. A 10. számjegyet az előző 9 alapján, egy matematikai módszerrel képzik. Az így megképzett adóazonosító jel a magánszemélyek egyedi azonosítását szolgálja, életünk során nem változik.

Az adóköteles gazdasági tevékenységet folytató adózókat a NAV az *adószámon* tartja nyilván.

Az adószám 11 számjegyből álló azonosító szám, amelynek első nyolc számjegye az úgynevezett törzsszám. A törzsszámot jogi személyek esetében a KSH, egyébként pedig az adóhatóság határozza meg. (Ez az indoka annak, hogy a jogi személyek adószámának megállapítását meg kell előznie a KSH általi nyilvántartásba vételnek és a KSH-számmal kiadásának.)

A törzsszámot követő 9. számjegy az áfaazonosító. E kódot az adózó választása határozza meg. A mentességet választó adózó esetén a kód értéke „1”, egyéb esetekben pedig „2”. A 9. pozíció jelöli azt is, ha az adózó az általános forgalmi adó szempontjából csoportos adóalanyiságot választott: csoporttag (amely fogalomba beletartozik a csoportképviselő is) esetében ez a kód 4-es, csoport esetében 5-ös, csoportos társasági adóalany esetében 6-os. Az adószám 10. és 11. számjegye az illetékes állami adóhatóságot jelzi (megyekód).

Az adószámot

- a cégjegyzékbe,
- a törzskönyvi nyilvántartásba, valamint
- a bírósági nyilvántartásba

kell bejegyezni.

Az önkormányzati adóhatóság is adószámon, illetőleg adóazonosító jelen köteles az adózóit nyilvántartani. Az állami adó- és vámhatóság az adóazonosító számról az önkormányzati adóhatóságot annak megkeresésére a megkereséstől számított 15 napon belül tájékoztatja.

Az adóazonosító szám megállapítása az állami adó- és vámhatóság hatásköré tartozik, azonban nem minden esetben kerül az adózó és az adóhatóság

egymással közvetlen kapcsolatba az adóazonosító szám megállapítása során. Az úgynevezett egyablakos rendszeren keresztül bejelentkező adóalanyok (pl. cégek) nem közvetlenül az adóhatóságtól kérik az adóazonosító szám megállapítását. Erről a későbbiekben részletesen lesz szó.

Vannak olyan természetes személyek, akik adószámmal is rendelkeznek (úgynevezett adószámos magánszemélyek). Jellemzőjük, hogy nem egyéni vállalkozóként vagy társas vállalkozás tagjaként, hanem magánszemélyként végeznek önálló tevékenységet (pl. az ingatlan bérbeadási és egyéb szálláshely-szolgáltatási tevékenységet folytató magánszemélyek, előadóművészeti tevékenységet folytató magánszemélyek stb.), és az Szja tv. önálló tevékenységre vonatkozó szabályai szerint állapítják meg jövedelmüket és teljesítik adókötelezettségüket. Ezen speciális adóalanyi körrel a későbbiekben szintén részletesen lesz szó.

7.2. Adóazonosító jel megállapítása bejelentkezés alapján, adóigazolvány

A 2005. december 31-ig született gyerekek esetén csak igénylés útján lehetett hozzájutni adóazonosítóhoz, de 2006. január 1-től az újszülöttek számára már automatikusan megképzí az adóhatóság. Abban az esetben, ha a vállalkozási tevékenységet nem folytató természetes személy nem rendelkezik adóazonosító számmal, jövedelemadó-köteles bevételének megszerzése, illetve költségvetési támogatás igénylése előtt adóazonosító jelének megállapítása végett az állami adó- és vámhatóságnál az e célra szolgáló nyomtatványon (T34) írásban bejelenti

- természetes személyazonosító adatait,
- lakcímét,
- szokásos tartózkodási helyét, valamint
- ha nem magyar állampolgárságú természetes személy, az állampolgárságát.

Az adóhatóság az adózó által bejelentett adatokat a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő szerv nyilvántartásában szereplő adatokkal egybeveti, és a bejelentés alapján megállapítja a természetes személy adóazonosító jelét, amelyről 15 napon belül hatósági igazolványt (adóigazolvány) állít ki.

Hivatalból állapítja meg az adóhatóság azon természetes személy adóazonosító jelét,

- aki bejelentési kötelezettségét elmulasztotta, vagy
- akinek – az adóhatóság jogszabályban meghatározott feladatai végrehajtásához – adóhatósági nyilvántartása szükséges.

A természetes személy az adóazonosító jelét közli

- a munkáltatóval,
- a kifizetővel,
- az állami foglalkoztatási szervvel,
- a hitelintézettel,
- a társadalombiztosítási igazgatási szervvel,

ha az olyan kifizetést teljesít, amelynek alapján a természetes személynek adófizetési kötelezettsége keletkezik, vagy azzal összefüggésben a törvény adatszolgáltatási kötelezettséget ír elő.

A természetes személy az adóazonosító jelét közli továbbá

- az ingatlanügyi hatósággal,
- a biztosítótőnzettel,
- az adókedvezmény (adómentesség) igénybevételére jogosító igazolást kiállító szervvel, valamint
- a költségvetési támogatás igénybevételére jogosító igazolás kiállítójával is,

ha ezzel összefüggésben azt adatszolgáltatási kötelezettség terheli.

Ha a természetes személy az adóazonosító jelét nem közli,

- a munkáltató és a kifizető a kifizetést,
- az adókedvezmény (adómentesség), a költségvetési támogatás igénybevételére jogosító igazolás kiállítója az igazolás kiadását

az adóazonosító jel közléséig – megtagadja.

7.3. Az adószámos magánszemélyek bejelentkezésének sajátosságai

A természetes személy adózók között speciális kategóriát képviselnek az úgynevezett „adószámos magánszemélyek”, azaz a természetes személyként adószám birtokában adóköteles tevékenységet végző adózók

(ingatlan-bérbeadási és egyéb szálláshely-szolgáltatási tevékenységet folytató magánszemélyek, előadóművészeti vagy képzőművészeti tevékenységet folytató magánszemélyek stb.).

Adószámos magánszemély alatt azon magánszemélyeket értjük, akik nem egyéni vállalkozói státuszban, azonban adószám birtokában végeznek gazdasági tevékenységet.

A gazdasági tevékenység definíciója mind az Szja tv., mind az Áfa tv. fogalomrendszerében megegyezik. Ennek értelmében gazdasági tevékenység valamely tevékenység üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel történő folytatása, amennyiben ellenérték elérésére irányul, vagy azt eredményezi, és végzése független formában történik.

Az egyéni vállalkozói jogállás az egyéni vállalkozói nyilvántartásba vétellel jön létre, ez azonban a magánszemélyek számára – az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény (Evec tv.) meghatározása alapján – nem kötelezettség, hanem lehetőség. Ebből következően, ha más anyagi jogszabály vagy maga az Szja tv. nem rendelkezik arról, hogy valamely tevékenységet az önálló tevékenységen belül kizárólag egyéni vállalkozás keretében lehet végezni (például egyéni ügyvédi tevékenység), akkor a magánszemélyt nem lehet arra kötelezni, hogy egyéni vállalkozás keretében folytassa a tevékenységét.

Az Art. 7. §-ának 51. pontja szerint *vállalkozási tevékenység*: az a rendszeres gazdasági tevékenység, amelyet a természetes személy, illetve a jogi személy vagy egyéb szervezet saját nevében és kockázatára üzletszerűen végez.

A 7. § 52. pontja szerint *vállalkozó*:

- a természetes személy, ha belföldön saját nevében és kockázatára az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló törvény szerinti egyéni vállalkozói tevékenységet végez, és az egyéni vállalkozók nyilvántartásában szerepel;
- az az egyéb természetes személy, akinek tevékenységét a törvény vállalkozási tevékenységnek minősíti;
- valamint a jogi személy vagy egyéb szervezet, amely rendszeresen üzletszerű gazdasági tevékenységet folytat.

A fentiek alapján is megállapítható, hogy a vállalkozói tevékenység nem igényel feltétlenül egyéni vállalkozói jogállást. Amennyiben a természetes személy nem egyéni vállalkozói jogállásban kíván vállalkozási tevékenységet folytatni, akkor ezt közvetlenül az állami adó- és vámhatósághoz kell

bejelentenie. Jellemzően előadóművészek, zenészek, nyelvtanárok, lektorok szokták ezt az adózási formát választani.

Az Önálló vállalkozók tevékenységi jegyzéke (ÖVTJ) bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 36/2011. (XII. 23.) KIM rendelet szerint a természetes személyként adószám birtokában adóköteles tevékenységet végző adózó az ÖVTJ-kód szerint jelenti be tevékenységi köreit az állami adó- és vámhatóságához.

Ez az adóalanyi kör – az egyéni vállalkozói státusztól történő megkülönböztetés érdekében – 7-tel kezdődő adószámot kap, a 'T101-es nyomtatványon a NAV-hoz történő közvetlen bejelentkezést követően. A bejelentés az Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazáson keresztül elektronikusan is benyújtható.

7.4. Egyéb vállalkozói csoportok bejelentkezésének sajátosságai

A további adózói csoportokat bejelentkezés szempontjából az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

Egyablakos rendszeren bejelentkező adózók:

- az Evec tv. szerinti egyéni vállalkozók,
- a cégbejegyzésre kötelezett szervezetek,
- a bíróság által nyilvántartott (civil) szervezetek és jogi személy szervezeti egységeik,
- a törzskönyvi jogi személyek.

Közvetlenül bejelentkező adózók például:

- az ügyvédi irodák,
- a külföldi szervezetek,
- a társasházak,
- a befektetési alapok.

Az egyablakos kapcsolat lényege, hogy a bejegyzési kérelem közhiteles nyilvántartást vezető szervhez történő benyújtásával az adózó teljesíti bejelentkezési kötelezettségét az állami adó- és vámhatóságához (nincs szükség külön bejelentkezésre a NAV-nál).

Több okból lehet szükség arra, hogy az adózók közvetlenül jelentkezzenek be az állami adó- és vámhatóságához:

- Más hazai szerv vezeti a nyilvántartásukat, amellyel a NAV-nak nincs „egyablakos” kapcsolata (például ügyvédi irodák esetében a Magyar Ügyvédi Kamara).
- Nincsenek nyilvántartva (pl. társasházak).
- Nem belföldi ügyfelek, így nem szerepelnek más hatóság nyilvántartásában (például a Magyarországon adóköteles tevékenységet folytató, de itteni letelepedésre nem köteles külföldi vállalatok).

Az állami adó- és vámhatósághoz közvetlenül bejelentkező ügyfelek a 'T201 jelű nyomtatványon tudnak eleget tenni bejelentési és változásbejelentési kötelezettségüknek.

7.4.1. A bejelentkezés folyamata

Egyablakos rendszeren keresztül bejelentkező adózóknál:

Az adózó benyújtja a bejegyzési kérelmet a nyilvántartó szervhez (például: cégbíróság, törvényszék). A közhiteles nyilvántartást vezető szerv elektronikus úton továbbítja a bejegyzés iránti kérelmet az állami adó- és vámhatósághoz. Az állami adó- és vámhatóság az adószámot megállapítja, majd visszajuttatja a nyilvántartó szervezetnek, vagy az adószám megállapítását határozattal megtagadja, és erről értesíti a társszerveket.

Közvetlen bejelentkezőknél:

Az ügyfél a megfelelő adatlap benyújtásával kéri az adószám megállapítását, erről a NAV értesíti, vagy határozattal megtagadja azt.

Az alábbiakban áttekintjük az egyes gazdálkodási formák bejelentkezésének jellemzőit.

7.4.2. Egyéni vállalkozók

Az Evec tv. szerint az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének feltétele, hogy erre irányuló szándékáról a természetes személy a nyilvántartást vezető szervhez a törvény rendelkezéseinek megfelelő bejelentést nyújtson be.

A nyilvántartást vezető szerv egyéni vállalkozók esetében a fővárosi, illetve a megyei kormányhivatal járási (a fővárosban: kerületi) hivatala.

A bejelentésnek tartalmaznia kell:

- a bejelentő személyes adatait (nevét, anyja nevét, születési helyét és idejét, lakcímét), állampolgárságát;
- nyilatkozatot arról, hogy nem állnak fenn az egyéni vállalkozást kizáró okok (például egyéni vállalkozó nem lehet gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja, a természetes személynek egyidejűleg egyetlen egyéni vállalkozói jogviszonya állhat fenn, stb.);
- a főtevékenységet és a folytatni kívánt egyéb tevékenységet (tevékenységeket) a mindenkor hatályos Önálló vállalkozók tevékenységi jegyzéke szerinti ÖVTJ-kóddal megjelölve;
- a székhely, valamint szükség szerint a telephely (telephelyek) és a fióktelep (fióktelepek) címét;
- az Art.-ban meghatározott további adatokat és nyilatkozatokat, amelyek az állami adóhatósághoz való bejelentkezési kötelezettség teljesítéséhez szükségesek.

Ha a bejelentő a bejelentési űrlapot megfelelően töltötte ki, a nyilvántartást vezető szerv haladéktalanul, automatikusan, az e célra létrehozott elektronikus rendszeren keresztül beszerzi az egyéni vállalkozó adószámát és az egyéni vállalkozó statisztikai számjelét.

Ezen adatok beérkezését követően a nyilvántartást vezető szerv az egyéni vállalkozót – az azonosításra alkalmas nyilvántartási szám megállapításával egyidejűleg – nyilvántartásba veszi, és megküldi a nyilvántartásba bejegyzett adatokat tartalmazó értesítést a bejelentő részére.

A bejelentő értesítésével egyidejűleg a nyilvántartásba vételről értesíti az állami adóhatóságot is. Az egyéni vállalkozói tevékenység a nyilvántartásba vétel napján kezdhető meg.

Az Szja tv. fogalomhasználatában az egyéni vállalkozók köre bővebb, abba beleértendők az alábbi adózói csoportok:

- az Evec tv. szerinti egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő magánszemély az említett nyilvántartásban rögzített tevékenysége(i) tekintetében – azzal, hogy nem minősül egyéni vállalkozónak az a magánszemély, aki az ingatlan-bérbeadási vagy a szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló kormányrendelet szerinti egyéb szálláshely-szolgáltatási tevékenységből származó bevételére az önálló

tevékenységből származó jövedelemre vagy a tételes átalányadózásra vonatkozó rendelkezések alkalmazását választja, kizárólag a választott rendelkezések szerinti adózási mód alapjául szolgáló bevételei tekintetében;

- a közjegyző a közjegyzőkről szóló törvényben meghatározott tevékenysége tekintetében (kivéve, amennyiben e tevékenységét közjegyzői iroda tagjaként folytatja);
- az önálló bírósági végrehajtó a bírósági végrehajtásról szóló törvényben meghatározott tevékenysége tekintetében (kivéve, amennyiben e tevékenységét végrehajtói iroda tagjaként folytatja);
- az egyéni szabadalmi ügyvivő a szabadalmi ügyvivőkről szóló törvényben meghatározott tevékenysége tekintetében;
- az ügyvéd az ügyvédi tevékenységről szóló törvényben meghatározott tevékenysége tekintetében (kivéve, amennyiben e tevékenységét ügyvédi iroda tagjaként vagy alkalmazott ügyvédként folytatja);
- a szolgáltató állatorvosi tevékenység gyakorlására jogosító igazolvánnyal rendelkező magánszemély e tevékenysége tekintetében.

Fontos kiemelni, hogy az Evec tv. szerinti egyéni vállalkozó az egyablakos rendszeren keresztül jelentkezik be, de az Szja tv. szerinti egyéni vállalkozók a közvetlen bejelentkezők csoportjába tartoznak.

7.4.3. Cégbegyezésre kötelezett adózók

A cégbegyezésre kötelezett szervezetek körének felsorolását jelenleg a cégbegyezési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 15.) IM rendeletben találjuk meg. E szerint cégbegyezésre kötelezettek az alábbi szervezetek:

- 02 Szövetkezet
- 03 Közkereseti társaság
- 06 Betéti társaság
- 07 Egyesülés
- 09 Korlátolt felelősségű társaság
- 10 Részvénytársaság
- 11 Egyéni cég
- 12 Külföldiek magyarországi közvetlen kereskedelmi képviselője
- 15 Erdőbirtokossági társulat
- 16 Vízgazdálkodási társulat
- 17 Külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepe
- 18 Végrehajtói iroda
- 19 Európai gazdasági egyesülés
- 20 Európai részvénytársaság
- 21 Közjegyzői iroda
- 22 Külföldi székhelyű európai gazdasági egyesülés magyarországi telephelye
- 23 Európai szövetkezet

A cégbejegyzésre kötelezett adózók adószámának megállapítását az Art. 19–25. §-aiban rögzített úgynevezett adóregisztrációs eljárás előzi meg. Az adóregisztrációs eljárás lefolytatása főszabályként – ha a cégbíróság által továbbított adatok alapján a törvényben rögzített akadályok egyike sem valószínűsíthető – legfeljebb egy munkanap alatt megtörténik. Amennyiben az egy munkanapos határidő alatt valamely akadály fennállása valószínűsíthető, a NAV nyolc munkanapon belül dönt az adószám megállapításáról vagy annak megtagadásáról.

A gazdasági társaság a bejegyzés napjával jön létre. A gazdasági társaság a létesítő okirat közjegyzői okiratba foglalásától vagy ügyvédi, illetve jogtanácsosi ellenjegyzésétől kezdődően a létrehozni kívánt társaság előtársaságaként működhet. Üzletszerű gazdasági tevékenységet az előtársaság a nyilvántartásba vételi kérelem benyújtását követően folytathat.

7.4.4. Bíróság által nyilvántartott (civil) szervezetek

A szervezet székhelye szerint illetékes törvényszék veszi nyilvántartásba

- az egyesületet,
- a pártot,

- a sportról szóló törvény alapján működő szervezetet,
- a sportról szóló törvény alapján működő országos sportági szakszövetséget,
- a törvénnyel létrehozott köztestületet,
- az alapítványt, a közalapítványt,
- a magánnyugdíjpénztárt,
- az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárt,
- a hitelintézetek önkéntes betétbiztosítási, illetve intézményvédelmi alapját,
- a munkavállalói résztulajdonosi programban részt vevő szervezetet,
- a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) alapján működő bejegyzett egyházat, nyilvántartásba vett egyházat, vallási egyesületet,
- azt a szervezetet, amelynek törvényszéki nyilvántartásba vételét törvény elrendeli (például vagyonkezelői alapítvány).

A szervezet nyilvántartásba vételére irányuló kérelemnek tartalmaznia kell az azonosításra szolgáló adatok mellett:

- a szervezet képviselőjének adóazonosító számát,
- az általános forgalmi adó alanyának az adóköteles tevékenysége megkezdésének bejelentésével összefüggő nyilatkozatát,
- a szervezet kiegészítő jellegű gazdasági főtevékenységét és ténylegesen végzett tevékenységi köreit azok mindenkor hatályos TEÁOR-nomenklátúra szerinti megjelölésével,
- a szervezet gazdálkodási formáját (GFO-kód szerint)⁸¹.

A kérelemnek – ha az a szervezet adószámának, illetve statisztikai számjelenek megállapítása, illetve beszerzése iránti kérelmet is tartalmaz – az előzőeken kívül tartalmaznia kell:

- a szervezet képviselőjének adóazonosító számát,
- az általános forgalmi adó alanyának az adózás rendjéről szóló törvény szerinti, az adóköteles tevékenysége megkezdésének bejelentésével összefüggő nyilatkozatát,

⁸¹ A teljes felsorolást lásd a Cnytv. 20. § (1) és (5) bekezdésében.

- a szervezet kiegészítő jellegű gazdasági főtevékenységét és ténylegesen végzett tevékenységi köreit azok mindenkor hatályos TEÁOR-nomenklatúra szerinti megjelölésével,
- a szervezet gazdálkodási formáját (GFO-kód szerint).

A bíróság az adószám megállapításához szükséges adatokat, nyilatkozatokat a nyilvántartásba vételről szóló határozat jogerőre emelkedése megállapításának napját követő öt munkanapon belül – az informatikai rendszer alkalmazásával – továbbítja az állami adó- és vámhatósághoz.⁸²

Az állami adó- és vámhatóság az adószám kiadását követően a kérelmet továbbítja a Központi Statisztikai Hivatalhoz, egyúttal átadva a szervezet adószámát is. Az állami adó- és vámhatóság és a Központi Statisztikai Hivatal a kérelem hozzájuk érkezésének napján a létrehozott adószámról és a statisztikai számjelről tájékoztatást küld a bíróságnak.

7.4.5. Törzskönyvi jogi személyek

A közfeladatok ellátása költségvetési szervek alapításával és működtetésével, vagy az azok ellátásához szükséges pénzügyi fedezet törvényben meghatározott eszközökkel (részben vagy egészben) történő biztosítása által valósul meg.

A költségvetési szerv jogi személy, amely a Magyar Államkincstár által vezetett törzskönyvi nyilvántartásba történő bejegyzéssel – a bejegyzés napjával – jön létre, illetve a nyilvántartásból való törléssel – a törlés napjával – szűnik meg (kivéve, ha az alapító okirat későbbi időpontot, illetve törvény vagy kormányrendelet más időpontot állapít meg a létrejövétel vagy a megszüntetés napjaként; ez esetben a költségvetési szerv ezen időponttal jön létre vagy szűnik meg).

Költségvetési szerv alapítására jogosult:

- központi költségvetési szerv esetén az Országgyűlés, a kormány vagy a miniszter;
- helyi önkormányzati költségvetési szerv esetén a helyi önkormányzat, a helyi önkormányzatok társulása, a térségi fejlesztési tanács, az átalakult nemzetiségi önkormányzat – nemzetiségi önkormányzati

⁸² Lásd bővebben: Cnytv. 41. § (1) bek.

költségvetési szerv esetén a nemzetiségi önkormányzat vagy a nemzetiségi önkormányzatok társulása;

- köztestületi költségvetési szerv esetén (például MTA, MOB) a köztestület.

A törzskönyvi nyilvántartásba azokat a köztestületeket, helyi önkormányzatokat, nemzetiségi önkormányzatokat, társulásokat, térségi fejlesztési tanácsokat, valamint jogszabály alapján a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személyeket (a továbbiakban együtt: törzskönyvi jogi személyeket) is bejegyzik, amelyeket a törvény az államháztartás központi alrendszerébe sorolt. Az alapításról jogszabályban, határozatban, alapító okiratban, illetve társulás esetében társulási megállapodásban, a megszüntetésről megszüntető jogszabályban, határozatban, okiratban, valamint társulás esetében a társulás megszüntetéséről szóló megállapodásban kell intézkedni.

Az adóköteles tevékenységet folytató törzskönyvi jogi személy a – kincstár által vezetett – törzskönyvi nyilvántartásba vétel iránti kérelem benyújtásával kéri az adószám megállapítását, és ezzel teljesíti az állami adó- és vámhatósághoz történő bejelentkezési kötelezettségét.

A kincstár az erre a célra szolgáló számítógépes rendszer útján közli az állami adó- és vámhatósággal a törzskönyvi jogi személy azon adatait, amelyek a törzskönyvi nyilvántartásba vétel iránti kérelem alapján rendelkezésre állnak.

A NAV az adószám megállapításához szükséges adatok alapján elektronikus úton közli a kincstárral a törzskönyvi jogi személy adóazonosító számát, illetve az ok megjelölésével értesíti a kincstárat az adószám megállapításának akadályáról (ha ilyen fennáll). Az adószám megállapításának megtagadásáról a NAV az erről szóló véglegessé vált határozat egy példányának megküldésével értesíti a kincstárat.

7.5. Közösségi adószám és technikai azonosító szám megállapítása

Közösségi adószámmal annak az adózónak kell rendelkeznie, aki az Európai Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalannyal kereskedelmi kapcsolatot folytat.

A NAV a közösségi kereskedelembe érintett adózónak bejelentés vagy kérelem alapján – a bejelentés vagy kérelem előterjesztésének, de legkorábban az adószám megállapításának napjával – közösségi adószámot állapít meg. A közösségi adószám megállapítására vonatkozó bejelentést, kérelmet az adószám iránti kérelemmel egyidejűleg is elő lehet terjeszteni. Az adózónak a közösségi adószámot a közösségi kereskedelemmel összefüggő minden iraton fel kell tüntetnie.

A technikai azonosító szám arra az esetre szolgál, ha az ügyfél nem rendelkezik adószámmal (például mert elmulasztotta a bejelentkezési kötelezettségét), de szükséges nyilvántartásba venni. Erre az esetre mondja ki az Art., hogy a nyilvántartás történhet technikai azonosító számon is [Art. 37. § (6) bekezdés], az alábbi feltételekkel:

- Megképzése hivatalból történik.
- Kizárólag az adózó adóhatósági azonosítására és nyilvántartására szolgál.
- A technikai azonosító számot az adózóval közölheti az adóhatóság.
- Ha az adóhatóság az adótartozás végrehajtásához való jog elévülési idején belül adószámot állapít meg az adózó részére, a technikai azonosító számot az adószám megállapításával egyidejűleg, az adóköteles tevékenység megkezdésének napjával törli. Ha adószám megállapítása az előzőek szerint nem történik meg, az adóhatóság az elévülést követően a technikai azonosító számot az adózó egyéb adataival együtt haladéktalanul törli a nyilvántartásából.

7.6. Az adózók nyilvántartásba vétele és a bejelentendő adatok köre

Az adóhatóság a hatáskörébe utalt feladatok ellátása érdekében az adózókról nyilvántartást vezet. Ebben azok az adatok szerepelnek, amelyek nyilvántartására a vonatkozó törvények lehetőséget adnak, és amelyek szükségessé az adóztatással összefüggő feladatok ellátásához. Az önadózás elvével összhangban e hatósági nyilvántartás elsősorban az adózók bejelentésén, az általuk közölt adatokon alapul.

Az adózót a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak az adózó székhelye (telephelye, állandó lakóhelye) szerint illetékes adóigazgatóságának adóalany-nyilvántartással foglalkozó szervezeti egysége veszi nyilvántartásba a bejelentkezés alapján.

Az adózók bejelentési kötelezettségeit az Art. 1. melléklete tartalmazza, e szerint az állami adó- és vámhatósághoz be kell jelenteni az adózóra vonatkozóan az alábbiakat:

- a nevét (elnevezését), rövidített cégnevét;
- természetes személy esetén az adóazonosító jelét;
- külföldi vállalkozás esetén az illetősége szerinti állam hatósága által megállapított adóazonosító számát;
- címét, székhelyét, a cég székhelyétől különböző központi ügyintézés helyét, telephelyét vagy telephelyeit;
- céges honlap használata esetén a cég elektronikus elérhetőségét, honlapját;
- több államban illetőséggel rendelkező gazdasági társaság esetén a tényleges üzletvezetés helyét;
- székhelyszolgáltatás igénybevétele esetén a székhelyszolgáltató elnevezését, székhelyét, adószámát, e jogviszony keletkezésének és – határozott idejű jogviszony esetén – megszűnésének időpontját;
- létesítő okiratának (alapító okirat, társasági-társulati szerződés, alapszabály) keltét, számát, a rá vonatkozó jogszabály szerinti képviselőjének, könyvvizsgálójának nevét, elnevezését, lakóhelyét, székhelyét, e jogviszony keletkezésének és – határozott idejű jogviszony esetén – megszűnésének időpontját, a képviselő adóazonosító számát, könyvvizsgáló szervezet esetén annak a személynek a nevét és lakóhelyét is, aki a könyvvizsgálatért személyében felelős;
- gazdálkodási formáját, tevékenységének felsorolását:
 - cégek esetén a főtevékenységet és a ténylegesen végzett tevékenységi köröket a mindenkor hatályos TEÁOR-nómenklatúra szerint;
 - egyéni vállalkozók esetén az ÖVTJ-kódok szerint;
- az egyéni vállalkozó tevékenységének szünetelése esetén a szünetelés kezdő- és zárónapját;
- a statisztikai számjelet;
- a közkereseti társaság, a betéti társaság, a korlátolt felelősségű társaság, az egyesülés, valamint a közös vállalat tulajdonosának, tulajdonosainak cégnevét, nevét, székhelyét (telephelyeit, lakóhelyét), adóazonosító számát, a zártkörűen működő részvénytársaság ötven százalékot meghaladó mértékű szavazati joggal vagy minősített többségű befolyással rendelkező részvényesének cégnevét, nevét, székhelyét, telephelyeit, lakóhelyét, adóazonosító számát, továbbá a korlátolt felelősségű társaság és a zártkörűen működő részvénytársaság esetében azt a tény,

ha a tag, részvényes szavazati jogának mértéke az ötven százalékot meghaladja, vagy a tag, részvényes minősített többségű befolyással rendelkezik;

- a természetes személy adózó levelezési címét – ha az nem azonos székhelyével, telephelyével –, továbbá a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező külföldi személy esetében magyarországi kézbesítési meghatalmazottjának nevét és lakóhelyét, székhelyét;
- iratai, elektronikus alapon rendelkezésre álló bizonylatai és nyilvántartásai őrzésének helyét, ha az nem azonos az adózó székhelyével vagy lakóhelyével, valamint azt a tényt, ha a bizonylatokat, könyvet, nyilvántartást – ezekhez online hozzáférést biztosítva – elektronikusan őrzi meg;
- jogelődjét és jogelődjének adóazonosító számát;
- az önálló tevékenységet folytató természetes személy tevékenysége gyakorlásának módját, körülményét (fő- vagy mellékfoglalkozás, nyugdíj melletti kiegészítő tevékenység, korhatár előtti ellátás, szolgálati járandóság, táncművészeti életjáradék vagy átmeneti bányászjáradék mellett folytatott tevékenység);
- az általános forgalmi adó alanya részére előírt nyilatkozatot;
- átalányadó választását;
- választása szerint a naptári évtől eltérő üzleti év mérlegfordulónapját;
- közhasznú szervezetként történő nyilvántartásba vételét;
- külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepe esetén a külföldi vállalkozás megnevezését, székhelyét, cégjegyzékszámát, nyilvántartási számát;
- magyarországi tényleges üzletvezetési helyét, ha magyar adóügyi illetőségét a tényleges üzletvezetési hely alapozza meg;
- bíróság által nyilvántartandó jogi személy esetében a bírósági nyilvántartási számot, a főtevékenységet és a ténylegesen végzett tevékenységet.⁸³

A felsoroltakon túl a jogszabály még számos további bejelentési kötelezettséget ír elő a munkáltatók és a kifizetők számára.

⁸³ Lásd bővebben: az Art. 1. sz. melléklete.

7.6.1. Speciális bejelentési kötelezettségek

Kedvezményes adózási módok választása

Kedvezményes adózási módok választása esetén (kata, kiva) az adózónak erről bejelentést kell tennie az állami adó- és vámhatóságnál az erre a célra rendszeresített nyomtatványokon.

Ezt a bejelentési kötelezettséget az irányadó anyagi jogszabály határozza meg.

Az áfacsoportok bejelentkezése

Az áfacsoport az a speciális adózási forma, amelynél belföldön gazdasági letelepedéssel rendelkező, egymás kapcsolt vállalkozásaiként működő adózók úgy döntenek, hogy az általános forgalmi adóval kapcsolatos kötelezettségeiket nem külön, hanem együttesen teljesítik. Az állami adó- és vámhatóság a csoportos általános forgalmi adózást választó csoporttagok közös írásbeli kérelme alapján a csoportos adóalanyiságot engedélyező határozatban csoportazonosító számot, illetve közösségi adószámot állapít meg a csoport számára.

Áfaadózási mód választása

A leggyakoribb esetben az adózó az általános szabályok szerint állapítja meg az áfát, de lehetősége van – bizonyos törvényi feltételek mellett – alanyi mentességet választani, illetve előfordulhat, hogy közérdekű vagy egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes tevékenységet végez (ezeket az Áfa tv. 85. § sorolja fel – például mentes az adó alól az egyetemes postai szolgáltatás nyújtása vagy a humánegészségügyi ellátás stb.). Ezekről az információkról a bejelentkezéssel egyidejűleg nyilatkoznia kell az adózónak.

Csoportos társasági adóalany létrehozására irányuló kérelem

Csoportos társasági adóalany létrehozását a csoportos társasági adóalanyhoz csatlakozni szándékozó adózók által benyújtott közös kérelem alapján az állami adó- és vámhatóság engedélyezi a Tao tv.-ben meghatározott

feltételek teljesülése esetén. A csoportos társasági adóalany az állami adó- és vámhatóság engedélyével, a kérelem benyújtását követő adóév első napján jön létre.

A létrehozás engedélyezésére irányuló kérelem az adóév utolsó előtti hónapjának első napjától az adóév utolsó előtti hónapjának 20. napjáig nyújtható be.

7.6.2. A bejelentési kötelezettség elmulasztása

A bejelentési kötelezettség elmulasztása vagy hibás, hiányos teljesítése esetén az adóhatóság több – jogszabályban biztosított – eszközzel élhet az elmaradt bejelentés pótlása vagy a nyilvántartásban szereplő hibás/hiányos/jogszabálysértő adat korrigálása érdekében.

Első lépésként felhívást küld ki az ügyfélnek, amelyben megfelelő határidő kitűzésével felszólítja a hiányosság pótlására. Emellett lehetősége van a társhatóságok, társszervek megkeresésére a nyilvántartásban szereplő adat pótlása/helyesbítése/törlése érdekében (ennek egyik formája például a törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezése a cégbírószágon).

Végző esetben szankció alkalmazására is jogosult. Ez utóbbi a gyakorlatban egyrészt mulasztási bírság kiszabását jelenti, ugyanis az Art. kimondja, hogy a természetes és nem természetes személy adózót egymillió forintig terjedő mulasztási bírsággal kell sújtani, ha adószámhoz kötött tevékenységet vagy adóköteles tevékenységet adószám hiányában folytat. Súlyosabb esetekben kezdeményezhető az adószám törlése, amennyiben a bejelentett adat súlyosan jogszabálysértő (az adózó a bejelentett székhelycímen nem található, a székhely nem valós cím, vagy az adózó által bejelentett szervezeti képviselő nem valós személy).

Ellenőrző kérdések

1. Mit értünk bejelentkezési kötelezettségen?
2. Ismertesse az adóhatósághoz történő bejelentkezés lehetőségeit adózói csoportok szerint!
3. Mi az „egyablakos kapcsolat” lényege az adóhatósághoz történő bejelentkezés tekintetében?
4. Mi lehet az oka annak, hogy bizonyos adózói csoportok közvetlenül a NAV-nál teljesítik bejelentkezési kötelezettségüket?
5. Soroljon fel az adóalany által a NAV-hoz bejelentendő adatok köréből ötöt!
6. Milyen eszközökkel élhet az adóhatóság az elmaradt bejelentés pótlása vagy a nyilvántartásban szereplő hibás/hiányos/jogszabálysértő adat korrigálása érdekében?